

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Reaktionen i Frankrig (1874)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 6. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes05-shoot-idm139713219617088/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Autoritetsprincippet har havt en stor opdragende Betydning i Menneskehedens Historie; men dets Sendelse er den at gøre sig selv overflødig. Paa det lavere Standpunkt underkaster Mennesket sig Loven, fordi den udgaar fra Autoriteten, paa det højere, fordi det indser det Fornuftige i Lovens Indhold. Hvor Autoriteten er ubetinget, maa den optræde som et Under og afvise al Kritik som opsætsig og kættersk. Den ubetingede Autoritet har da ogsaa altid fordret sig anerkendt som en hemmelighedsfuld Sag, et Mirakel.

Thi ubetinget er Autoritetet kun i Kraft af religiøs Stad fæstelse. Dog som Kristendommen historisk havde udviklet sig i Europa, var hidtil i den Autoritetsprincippet ikke fremtraadt i dets særskilte Renhed. Kristendommen havde (idetmindste paa Embeds Vegne) hævdet at være Kærlighedens Religion, Kristi Religion. Ganske vist gik historisk sideordnet dermed, i Virkeligheden som overordnet Princip, den kirkelige Hævd af Kristendommen som Tro og af Troen paa den overnaturlige Autoritet som Pligt. Ikke Kærligheden, men Lydigheden maatte for Kirken som for Staten være det ubetinget Vigtige. Men hidtil havde i Historien Teologer, Gejstlige, kirkelige Forfattere i Almindelighed, selv naar de var strengest, talt den religiøse Sindsbevægelses Sprog, forkyndt Kærlighedens Budskab ved Siden af Troens Lære og stræbt at vinde Sjælene, ikke blot at tale Myndighedens Sag. Først paa dette Tidspunkt, da et Flertal af de udviklede Menneskers Sind i mange Lande var frigjort fra overnaturlige Autoriteters Tryk og derfor kritisk stemt overfor ubetingede Autoriteter ogsaa paa det politiske og sociale Omraade, blev Autoritetsprincippet i dets Renhed og Guldhed forfægtet uden Følelsesbevægethed med Beviser, der henvendte sig hyppigst til Forstanden alene, undertiden ogsaa til Fantasien.

Autoritetsprincippet kan hævdes i Kirke og i Stat, i Samfundet og i Familien, ja i den menneskelige Erkendelse som Erkendelsens og Vishedens Princip. Det blev paa den Tid, hvis Aandsliv jeg vil skildre, hævdet paa alle disse Omraader; men det var paa den Tid, hvorom her tales, kuldkastet paa dem alle.

Det er for at forstaa, hvorledes det paany blev fremdraget og fastslaaet, hvorledes det blev udviklet, forsvaret, befæstet og tilsidst endnu engang sprængt, nødvendigt at se, hvorledes og i Kraft af hvilke Grundbegreber det under Revolutionen var blevet fældet.